

Motion till riksdagen 2019/20:347

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

Kulturmiljöfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturell planering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordning mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell översyn av lagstiftning och kommunal kompetens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges kulturmiljöer är i sin vidaste bemärkelse hela vår omgivning, den fysiska miljö vars rum påverkar vår livskvalitet och harmoni. Kulturmiljön är viktig. Sveriges kulturmiljöer gestaltar vårt lands historia och utveckling, förmedlar kollektivt minne och bildar referenspunkter som ger varje ort och ställe dess unika karaktär och fascination. Samhällsbyggnad av högt kulturhistoriskt värde – stationshus, skolor, kyrkor, äldre landskapsmiljöer eller vad det nu kan röra sig om – uppåddar lokalt ideellt engagemang och skapar sammanhållning. Samtidigt visar de varje år turister från hela världen vad Sverige har att visa.

Ett sammanhållet samhälle vårdar de fysiska rum som förmedlar vår andliga historia genom byggnads- eller landskapsvård, trygg lagstiftning och varsam hantering vid nybyggnation runt omkring.

Samtidigt är stödet och den politiska viljan för kulturmiljövården eftersatt, såväl i ekonomiska anslag nationellt som i kommunal kompetens lokalt. I en undersökning av Sveriges Radio 2014 visade det sig att endast en tredjedel av Sveriges kommuner hade en antikvarietjänst, och närmare 40 procent av landets kommuner saknade helt kulturarvskompetens. I Riksantikvarieämbetets rapport ”Kulturvården i planerings- och bygglovsprocesser” från 2017 framkommer att två av tre kommuner inte har tillräckliga förutsättningar för att värna kulturvården i bebyggelsen, och att hela 60 procent av kommunerna inte har tillgång till den antikvariska kompetens de behöver. Allt detta

trots att man har att hantera kulturmiljöfrågor inom ramen för både plan- och bygglagen och kulturmiljölagen. Det är allvarligt då kommuner hanterar kulturmiljöers framtid i samhällsbyggnadsprocesser där kunskap om hur kulturmiljövården kan värnas, vårdas och visas är centralt.

Adekvat kompetens är centralt för att bebyggelsemiljöer inte förvanskas, förringas, skadas eller till och med rivs och historiska kapitel därmed går förlorade. Adekvat kompetens kan göra att ny och äldre bebyggelse kan harmoniera och stärka den lokala identiteten och det demokratiska engagemanget genom till exempel kulturell planering. Bristen på ekonomiska och kunskapsmässiga resurser inom kulturmiljövården kan vara direkt förödande, och runt om i landet rapporteras ständigt om att kulturmiljöer av värde hotas av oaktsam exploatering eller rivning. Inte sällan riktas kritik mot statliga myndigheter, vilka man menar tonar ned kulturarvets roll.

På Svenska Byggnadsvårdsföreningens ”gula lista” återfinns 2019 ett hundratal kulturmiljöer av värde som är satta under hot om förvanskning eller rivning, och ett antal av de miljöer som listas är numera rivna och historia förlorad för framtiden. Riksantikvarieämbetet har länge varnat för konsekvenserna av Vattenverksamhetsutredningens förslag, då hundratals kvarnar, dammar och andra kulturmiljöer vid vattendrag skulle hotas om utredningens förslag blev verklighet. Frågan är under beredning. Klart är sammanfattningsvis att otaliga kulturmiljöer i stad och land allvarligt hotas av brist på ekonomiskt och kompetensmässigt stöd.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi riksdagen att ge regeringen tillkänna att den i nationella mål och riktlinjer bör främja kulturell planering, genom myndighetsdirektiv förstärka samordningen för att trygga helhetssynen om kulturmiljöerna samt tillsätta en nationell översyn av gällande lagstiftning och kompetens för att identifiera eventuella luckor och åtgärdsalternativ.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Cassandra Sundin (SD)